

Mobilitet 2024

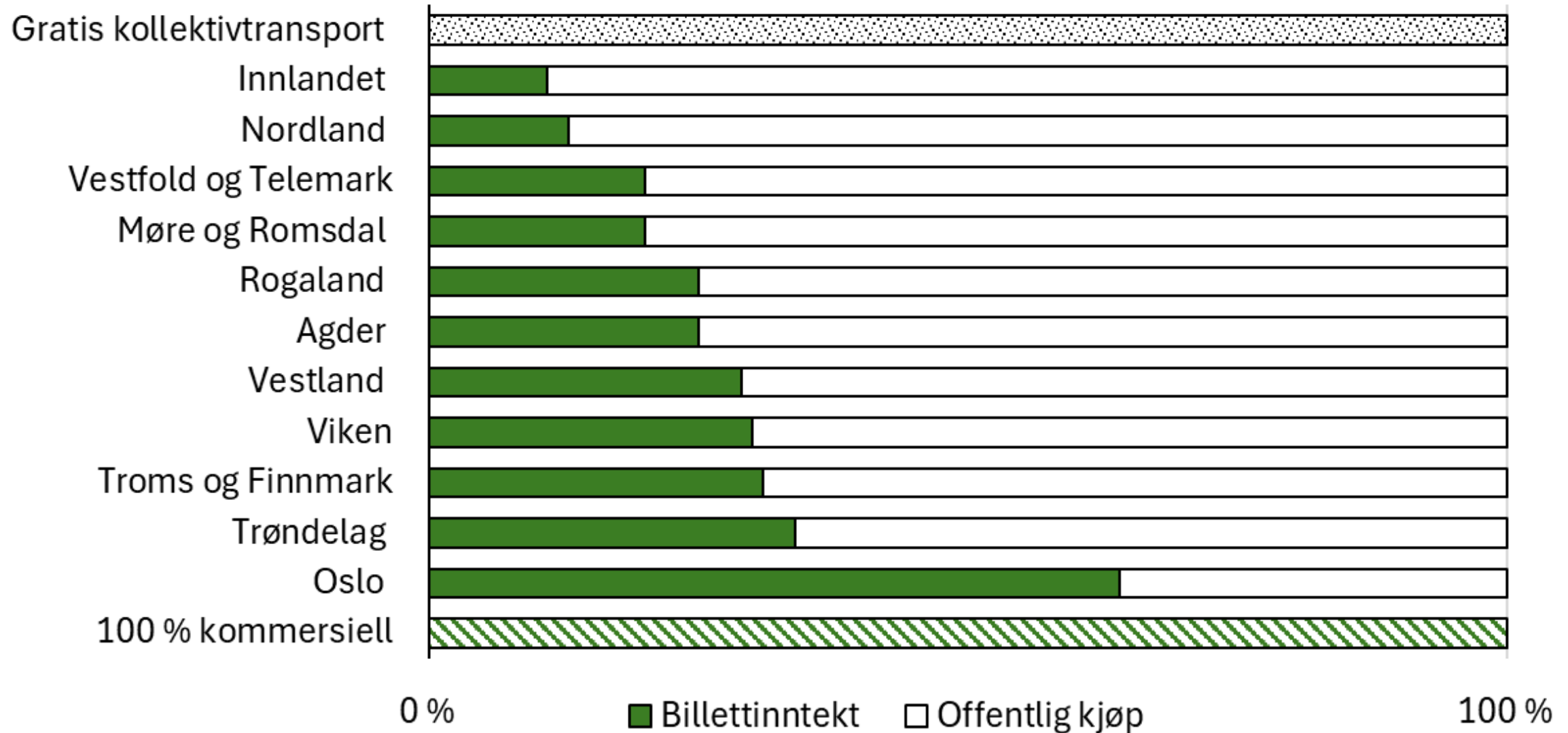
Effekter av takstendringer og gratis kollektivtransport internasjonalt og over tid

Nils Fearnley, naf@toi.no
Transportøkonomisk institutt
6. mars 2024

toi

Billettinntekt + offentlig kjøp = 100%

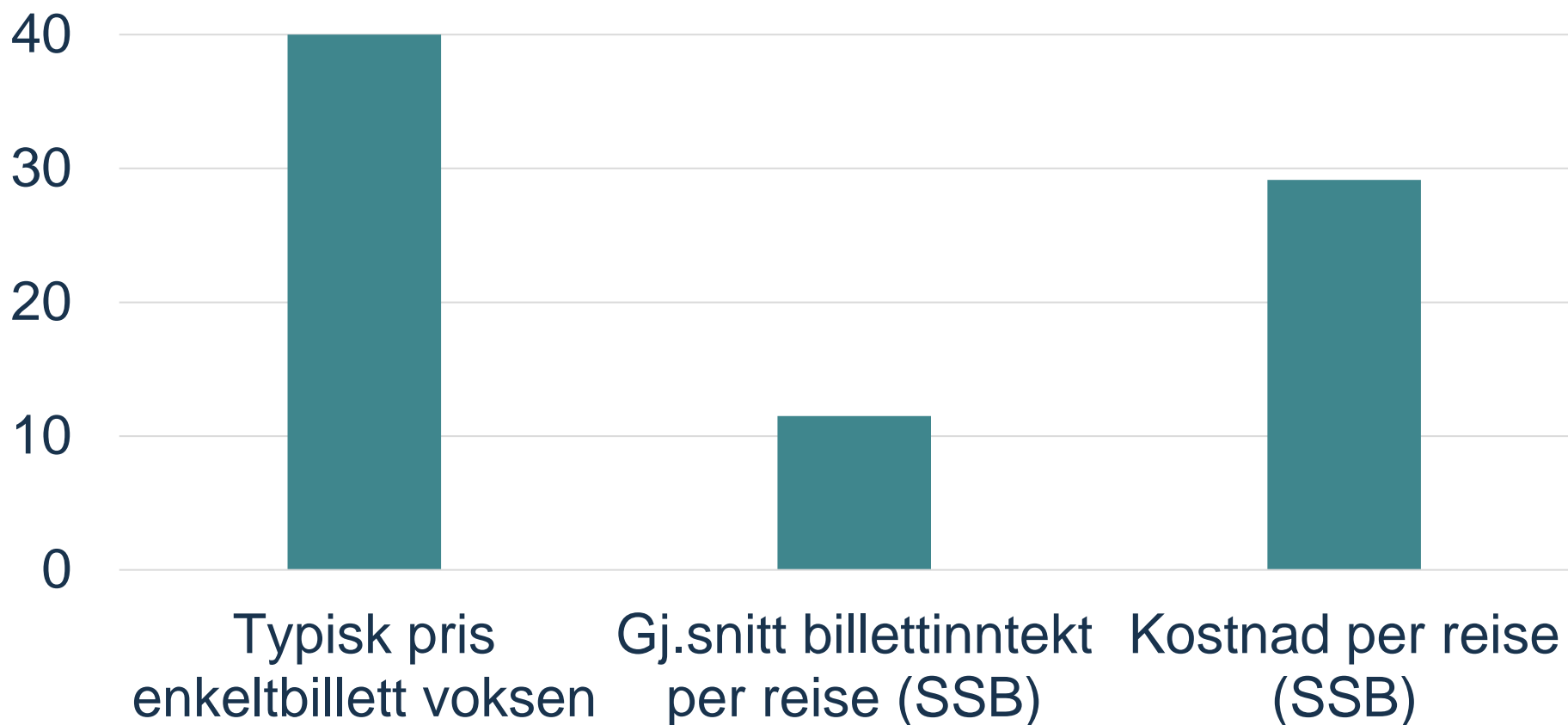
Fylkeskommunal buss i 2022, SSB 06670

Billettinntekt, kostnad og pris Lokalbuss i Norge

[NRK](#): Thomas Vandraas har regna ut at han i snitt betaler 5-6 kroner per reise - fordi han har månedskort. Foto: Hallgeir Braastad/NRK

10 prosent takstøkning i lokal kollektivtransport

Tommelfingerregler *

- **Kort sikt:** ca. 4% færre passasjerer og ca. 6% økte billettinntekter
- **Lang sikt:** ca. 6-7% færre passasjerer og 2-3% økte billettinntekter
- < 1 % flere bilturer, avhengig av relativ markedsandel
- Variasjoner pga. prisfølsomhet mellom markedssegmenter

* Basert på empiri fra 1990- og tidlig 2000-tall. Her er det behov for nyere studier!

Ulike segmenter

Prisfølsom etterspørsel

- Har alternativer
 - Fritid – utenom rush
 - De korteste og de lengste turene
 - På lang sikt
- Når tilbudet er godt
- Tog
- Enkeltpillett

Redusert pris:

- Relativt større passasjervekst
- Relativt lite inntektstap

Prisufølsom etterspørsel

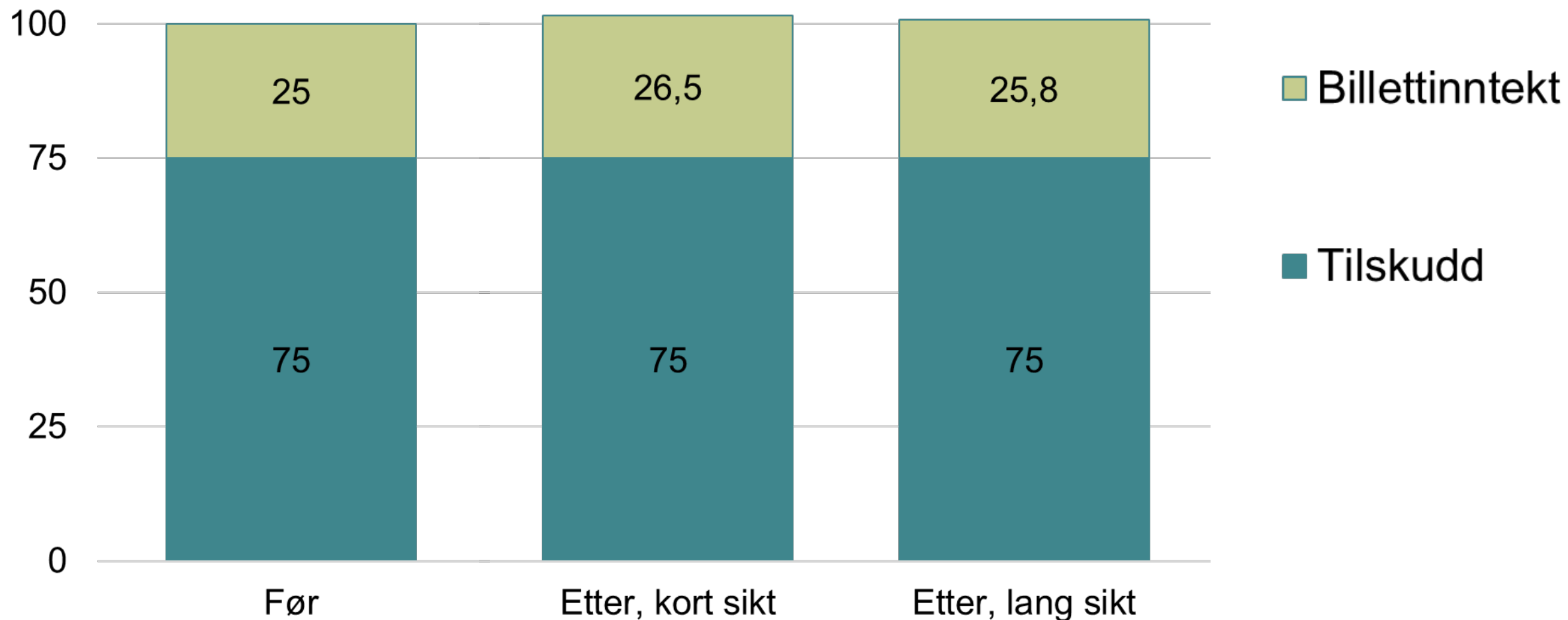
- Ingen/få alternativer
 - Ikke bil (inkl. lavinntekt)
 - Arbeidsreiser - låst i tid/rom
 - På kort sikt
- Store rabatter
 - Periodekort
- Studenter

Redusert pris:

- Relativt mindre passasjervekst
- Relativt større inntektstap

Generell takstøkning 10 % for å bedre økonomien

Eksempel: 75% tilskudd. Lang sikt: ca. 0,8% økt total inntekt og 6-7% færre passasjerer

Gratis kollektivtransport

For ordens skyld:

- Noen betaler
- Det koster egeninnsats (tid osv.)

Gratis kollektivtransport er en dårlig ide

- Viktigste effekt: Stor passasjervekst – et lite intelligent mål i seg selv
- Hvor kommer etterspørselsveksten fra?
 - Nyskapte (motoriserte!) kollektivreiser
 - Gåing og sykling
 - I liten grad bil
- Bommer på målene: redusert bilbruk, klima og miljø, omfordeling
- Kostbart: inntektsbortfall + økte driftskostnader
- Vandalisme, utrygghet, ubehag → omdømme?
- Redusert punktlighet

Oppsummert

- Generell takstøkning:
 - Passasjertall ↘
 - Driftsøkonomi →
- Hold billettprisen lav – fokuser på enkeltbillettene
- Gratis kollektivtransport: dyrt og liten måloppnåelse

Takk for meg!

תודה